

Rozhovor s Hanou Vyoralovou

Výtvarnice Hana Vyoralová vytváří obrázkové dětské knížky, tzv. leporela, a navazuje tak na tradici českých leporel a hlavního představitele těchto knížek Vojtěcha Kubaštu. Její vystřihovánky vycházely řadu let v dětském časopise *Sluníčko*. Dále vytváří papírové skládačky, přání, oznámení, pozvánky, obaly na víno, booklety na CD, dárkové kazety na šperky, vše v originálním stylu.

Kdo nebo co vás přivedlo k výtvarnému oboru a kdy jste se rozhodla ke studiu výtvarného umění a k tomu, že se budete tímto oborem živit?

Studovala jsem na uměleckoprůmyslové škole obor nábytek, ale mým přáním byl ateliér hračka. Na konci studia jsem byla přesvědčená, že mě můj obor už nikdy nepotká, ale jednou přišla zajímavá nabídka navrhovat interiér pro jazykovou školku Bumblebee. Nábytek se nakonec podobal velkým hračkám. Studiu výtvarného umění se ale v podstatě začínám individuálně věnovat až nyní. Je pro mne především studnicí bohatých zkušeností, které mi pomáhají v jakékoli práci. Nesleduji jen dějiny umění, ale i život samotných umělců, kteří měli možnost vytvořit velká díla. Zajímá mě jejich charakter, jak se jim dařilo a potažmo v jaké době žili. Myslím, že to umělci neměli nikdy snadně, protože umění je bezprostředně závislé na celé společnosti a době, v které vzniká. Je vlastně vždy jakýmsi zrcadlem hodnot dané doby.

V úvodu jsem již něco o vaší činnosti naznačila, přibližte čtenářům, čím vším se zabýváte?

Dominantním materiálem je pro mne papír, který vystupuje z plochy do trojrozměrného prostoru. Skládat z papíru se dá ledacos, od všudypřítomných obalů, přes dětské skládačky a leporela až po papírové artefakty apod. V dětství jsem hodně skládala origami a Japonsko se svou tradicí papíru pro mě zůstává dodnes velkou inspirací. Vždyť obalový design pochází především z Japonska. Prostorová představitost mě občas zavedla i jinam. Chvilí jsem uvažovala o oděvním návrhářství, pak zase o loutkovém divadle. Vytvořila jsem pak jedno papírové loutkové divadlo, vyšlo kdysi u nakladatelství Portál. Co mě však vedle papíru bude stále zajímat, je keramika. Jednu dobu jsem se nechala inspirovat různými etnickými motivy a vytvořila řadu užitekových drobností jako dózy apod. Snažím se, aby objekty nebyly jen pro oči, ale i užitečné. Poslední dobou přemýšlím nad možnostmi spojení papíru a keramiky. Například lampy mohou být užitečným i krásným objektem zároveň. Ráda bych se pustila i do volné tvorby z papíru, která už ve světě odstartovala pod pojmem *paper art*.

Kde můžeme vaše výrobky vidět a kde všude je sehnat?

Podřídila jsem se současnému cvalu života a stal se ze mne živnostník. Nabízím obalový design, autorská přání nebo zpracování papírových propagačních materiálů na zakázku. Dárek by měl být elegantně zabalený, obal prodává a jednoduchost zaujme nejvíc. Ale není to zrovna vyhledávaným pravidlem dnešní doby. Snažím se

tomu vzdorovat a navrhovat design v neokoukaném stylu. Ukázky práce jsou vidět na mých stránkách www.leporello.cz. Nově jsem se teď vrátila k práci pro děti

a vydala první *Vystřihovánky zvířátek*. Děti už dnes, myslím, méně sami něco vytvářejí a manuální šikovnost je trochu na ústupu. Když si děti hračku sami vytvoří, mají z ní větší radost. Jestliže se ukáže, že o první vystřihovánky je zájem, je už připravena řada dalších sešitů. Druhé vystřihovánky budou o zvířátkách z celého světa v exotickém provedení. Kromě bajek v češtině a angličtině bude sešit obsahovat také velkou mapu světa.

A jaký projekt nebo zakázka byla pro vás, jestli se to tak dá říci, nejdůležitější?

Nejdůležitější je pro mě vždy ta práce, kterou právě dělám. Mám ráda různorodost a fázi vymýšlení. Když se ohlednu, každá práce pro mě byla nějakou zkušeností, na kterou se teď snažím navázat. Nejvýraznější byla asi dlouhodobá práce pro časopis *Sluníčko*, kde jsem měsíčně připravovala jednu, dvě, někdy až tři strany vystřihovánky. Byl to ten nejlepší trénink, protože jednoduché skládačky pro děti jsou tím nejsložitějším k vymýšlení. Dnes je to cenná zkušenost i pro obaly a přání, u kterých je výrobní požadavek snadné a levné komplectace.

Z dětství pamatujeme leporela a z nich vystupující obrázky, které se někdy i hýbaly. Ve světě jsou tyto knížky známé pod názvem *paper book*. Můžete čtenářům prozradit, zda se mohou do budoucna těšit na další obohacení našeho knižního trhu těmito tzv. 3D knihami pro děti?

V devadesátých letech jsem měla jedinečnou příležitost podílet se na leporelu *O Luftbabě* pro film *Akumulátor 1*. Mým vzorem byla leporela od pana Kubašty, která byla úžasným fenoménem pro celou moji generaci. Dnes už se u nás podobná leporela netisknou a vycházet jen pro náš malý trh nemohou, byla by příliš drahá. Přichází sem podobná produkce ze zahraničí, která ještě více znesnadňuje takovou možnost. Mám hodně let ve skříni několik návrhů na leporela, která jsou trochu jiná a dala by se tisknout i v nižším nákladu. Říkala jsem tomu „nakladatelství ve skříni“. Snad teď přišla doba, kdy se skříň otevře a podaří se časem některé vydat. Jak ukázal nový světový trend *paper art*, papírové objekty nemusí být jen pro děti. Uvažuji proto i o prostorové knižní ilustraci pro dospělé. Zatím není tento způsob ilustrace rozšířen ani ve světě, a tak bychom se mohli přiblížit k prvenství doby pana Kubašty, který je mimochodem dnes ve světě asi známější než u nás.

MARTINA HOSTOMSKÁ

